لګوي دا هم جائز نه دي [ځکه چې د سُود روپۍ هغه کس ته د واپس کولو يا شرعي فقير ته د ورکولو حُکم دے]. (1) (ملفوظاتِ امير اهل سنت، 169/10)

سوال: داسې صدقه څنګه اوکړے شي په کومې چې بيماري لرې شي؟

جواب: اعلىٰ حضرت امام احمد رضان خان رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه ليکلي دي چې د ځان صدقه د څاروي لکه چيلے يا بانګي وغيره ذبح کولو سره بهتره ده. په فتاوىٰ رضويه کښې دي: "شيريني (يعنې خوږ څيز) يا خوراک په فقيرانو کول صدقه ده او که اقارب (يعنې په خپلوانو يې اوخورې) نو صلهٔ رحمي (يعنې د خپلوانو سره ښه سلوک دے) او که په احباب (يعنې دوستانو باندې يې اوخورې) نو ضيافت (يعنې د هغوئي ميلمستيا ده). او دا درې واړه خبرې (يعنې په فقير باندې خوړل، په خپلوانو باندې خوړل او په دوستانو باندې خوړل) موجبِ نزولِ رحمت (يعنې د رحمت نازليدو) او دفعِ بلا و مصيبت (يعنې د بلاګانو او مصيبتونو لرې کيدو سبب) دے. (نور فرمائي:) هم دا حال د چيلۍ ذبح کولو او خوړلو دے. خو د تجربې نه ثابته شوې ده چې د ځان صدقه ورکول ډيره فائده رسوي (يعنې چې چيلے ذبح کړې او په خلقو يې اوخورې نو ډيره فائده کيږي او بلاګانې په تيزۍ سره ځي)." (فتاوىٰ رضويه، 24/185، 186 ملتقطاً) البته دا ضروري نه ده چې مريض يې پخپله ذبح کړي، بلکې چا له چې څاروے ورکوي هغه ته هم د څاروي ذبح کولو وئيلے شي. (ملفوظاتِ اهل سنّت، 464/10)

1...د اعلىٰ حضرت امام احمد رضا خان رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه نه په حرامه ذريعه د حاصل کړے شوي مال او د سود رقم د جومات په څه کار کښې د استعمالولو په باره کښې پوښتنه اوشوه، د دې په جواب کښې هغوئي ارشاد اوفرمائيلو: کوم مال چې بعينه (خالصتاً) حرام وي هغه د دې کارونو (يعنې د جومات د جوړولو او فراختيا) د پاره اخستل هم حرام دي، او د کوم په باره کښې چې دا معلومه نه وي چې دا خاص مالِ حرام دے نو په هغې (مال) اخستو کښې هيڅ باک نشته، وَاللهُ تَعَالٰى اَعۡلَمُ. (فتاوىٰ رضويه، 427/16) مفتئ اعظم پاکستان، مفتي وقار الدين رَحۡمَةُاللهِ عَلَيۡه د سود د رقم نه د نجات موندلو طريقه بيانولو کښې فرمائيلي دي: د سود رقم چا غريب حاجت مند له څوک چې د زکوٰة اخستو مستحق وي، هغه له داسې ورکړئ چې د هغه رقم مالک شي او په دې عمل کښې د ثواب نيت کول نه دي پکار ځکه چې حرام مال د ثواب ذريعه نشي جوړيدے، بلکې دا نيت اوکړئ چې زما په مال کښې کومه ګندګي شامله شوې وه هغه ترې اوباسم او خپل مال پاکووم. دا د سود روپۍ په څه داسې کار کښې نشي لګولے چرته چې څوک د دې مالک نه وي مثلاً په جومات، مدرسه، کوهي او لاره وغيره جوړولو کښې لګول نه شي کيدے] بلکې په ذاتي ملکيت کښې ورکول ضروري دي. وَاللهُ تَعَالٰى اَعۡلَمُ (وقار الفتاوىٰ، 243/1)

سوال: آیا په مَدَني عطیاتو کښې د یوولسمې شریفې په نیت رقم اچولے شي؟

جواب: آؤ جي! په مَدَني عطیانو کښې د یوولسمې شریفې یعني د غوثِ پاک رحمۃُاللہِ علیه د ایصال ثواب په نیت رقم اچولے شي بلکې که د غوثِ پاک رحمۃُاللہِ علیه د ایصال ثواب په نیت باندې رقم واچوي نو ثواب به یې زیات شي. البته په دې کښې د زکوٰۃ رقم نشي اچولے.
(ملفوظاتِ امیر اهل سنت، 432/1)

سوال: آیا د بوټو نالولو فضیلتونه هم شته؟ (1)

جواب: آؤ جي! په حدیثونو مبارکو کښې د بوټو نالولو فضیلتونه هم بیان شوي دي. د بوټو نالولو په فضیلتونو باندې د خوږ مصطفٰے صلَّی اللہ علیهِ واٰلهٖ وسلَّم درې فرامین مبارک اوګورئ:

﴿1﴾کوم مسلمان چې بوټے نال کړي یا فصل وَکَري بیا د هغې نه څه مرغۍ یا انسان یا څاروے اوخوري نو دا به د هغه د طرف نه صدقه شمیرلے کیږي. (بخاری، 85/2، حدیث:2320)

﴿2﴾چا چې یوه ونه ناله کړه او د هغې په حفاظت او پالنه باندې یې صبر اوکړو تر دې چې هغې میوه اونیوله نو د هغې نه خوړله کیدونکې هره میوه د اللہ پاک په نزد د هغه (نالوونکي) د پاره صدقه ده. (مسند امام احمد، 574/5، حدیث:16586) ﴿3﴾چا چې بغیر د څه ظلم او زیاتي نه کوم کور جوړ کړو یا د ظلم او زیاتي نه بغیر یې ونه نال کړه، تر څو پورې چې د اللہ پاک په مخلوق کښې کوم یو هم د هغې نه فائده اخلي نو هغه (نالوونکي) ته به ثواب میلاویږي.
(مسند امام احمد، 309/5، حدیث:15616) (ملفوظاتِ امیر اهل سنت، 101/1)

سوال: د جومات جوړولو څه فضیلت دے؟

جواب: جومات جوړول صَدَقهٔ جاریه ده. جومات جوړوونکي ته به په جنَّت کښې عالي

---

(1)... دا سُوال د شعبه ملفوظاتِ امیرِ اہلسنّت له خوا جوړ کړے شوے دے او جواب د امیرِ اہلِ سنّت دَامَتۡ بَرَکَاتُہُمُ الۡعَالِیَه له خوا عطا کړے شوے دے.

شان محل عطا کیږي. [(1)] جومات جوړوونکي ته د میلاویدونکي ثواب اندازه نشي لګیدے ځکه چې جومات تر قیامته پورې جومات وي او چا چې جومات جوړ کړے وي هغه ته به تر قیامته پورې د هغې ثواب میلاویږي. لهٰذا خوک چې مالدار دي هغوئي له پکار دي چې په خپل ژوند کښې کم از کم یو جومات ضرور جوړ کړي چې د هغه د پاره صدقۀ جاریه شي. د جومات جوړولو د پاره ضروري نه دي چې کروړونه روپۍ اولګولے شي او ښه ښکلے جومات جوړ کړے شي بلکې په یو څو لاکهه باندې هم جومات جوړیدے شي. په بعضې ځایونو کښې د زمکې قیمت ډیر کم وي او په بعضې علاقو کښې ډیر زیات وي، بس د چا چې څومره وَس کیږي هغه دې د هغې مطابق زمکه واخلي او جومات دې جوړ کړي.

جومات په داسې ځائے کښې جوړول پکار دي چرته چې آبادي وي، په ځنګل یا بیابان [یعني شړ ځائے] کښې جومات جوړول جائز نه دي. تر دې چې که چا په یو ځنګل، بیابان یا په څه شاړه کښې جومات جوړ کړو نو هلته د جومات د نیت کولو باوجود به هغې ته جومات نشي وئیلے. [(2)] په دې باندې لګیدونکے ټول رقم به هم ضائع شي او د آبادۍ د نشتوالي له وجهې هغه ودانې د ځناورو د اوسیدلو ځائے هم جوړیدے شي. خو که په څه داسې علاقه کښې یې جومات جوړ کړو چرته چې د جوړولو په وخت خو آبادي وه خو وروستو هغه علاقه شاړه شوه نو هغه ځائے به هم جومات پاتې وي ځکه چې کله په څه [اباد] ځائے کښې د جومات نیت اوکړے شي نو هغه تر قیامته پورې جومات شي. (بهارِ شریعت،2/561، حصه:10ماخوذاً) (ملفوظاتِ امیر اهلسنت،1/182)

سوال: صدقه په پټه ورکول افضل ده خو بعضې وخت په ډکه اجتماع کښې اوویئلے شي

1... د نبئ کریم صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم فرمانِ عالیشان دے: خوک چې د الله پاک د رضا د پاره جومات جوړ کړي نو الله پاک به د هغه د پاره په جنّت کښې محل جوړ کړي. (مسلم، ص214، حدیث:1190)

2... که چا په ځنګل یا شاړه کښې جومات جوړ کړو چرته چې خوک نه اوسیږي او خلق په هغه ځائے کم هم تیریږي نو هغه به جومات نه وي ځکه چې په هغه ځائے کښې د جومات جوړولو حاجت نشته. (فتاوٰی ہندیه،5/320)

چې تاسو نیت اوکړئ یا څوک اعلان اوکړي نو هغه وخت مونږ له څه کول پکار دي؟

جواب: د صدقې ورکولو مختلف صورتونه وي. چرته په پټه ورکول افضل وي او چرته د ټولو په مخکښې ورکول افضل وي. اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنِّيَّات یعنې د اعمالو دار و مدار په نیتونو دے. (بخاری،5/1،حدیث:1) د صدقې په پټه د ورکولو خپل فضیلتونه دي چې په پټه صدقه ورکول د **الله** پاک غضب سَړَوي. (ترمذی،146/2،حدیث:664) هم داسې په ښکاره د صدقې ورکولو خپل فضیلتونه دي مثلاً که چا د ټولو په مخکښې څکه صدقه ورکړه چې نورو ته هم ترغیب میلاو شي، د نورو هم د ورکولو جذبه زیاته شي نو ظاهره ده چې دا د ثواب کار دے. او که چا صدقه د دې د پاره په ښکاره ورکړه چې خلق ما سخي او نر اوګڼي نو هغه غلط کار اوکړو څکه چې په عبادت کولو د چا په زړۀ کښې خپل احترام خپل عزت جوړولو والا ریاکار او د دوزخ حقدار دے. هر یو دې په خپل نیت باندې غور اوکړي چې هغه په کوم نیت باندې ښکاره صدقه او خیرات کوي. یاد ساتئ! د صدقې ورکولو د پاره نه خو د داسې تور چیلي ورکولو ضرورت دے په کوم باندې چې یو ویښته هم سپین نه وي او نه توره چرګه د سر نه د تاوهلو او ورکولو حاجت دے بلکې څه چې هم د **الله** پاک په لاره کښې ورکړے شي هغه صدقه ده. (ملفوظاتِ امیر اهل سنت،401/1)

سوال: صدقه ورکول **الله** پاک له د قرض ورکولو په شان ده، داسې وئیل څنګه دي؟

جواب: (د امیر اهلِسُنَّت دَامَتْ بَرَکَاتُهمُ الْعَالِیَه په خوا کښې ناست مفتي صاحب اوفرمائیل:) په قرآنِ پاک کښې دي: ﴿وَ اَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا﴾ (پ29، المزمل:20) [مَفهُوم]ترجمهٔ کنزُالعِرفان: ”او **الله** له ښه قرض ورکړئ.“ د دې تفسیر د **الله** پاک په لاره کښې لګول دي، دا په قرض کښې راځي. (امیر اهلِسُنَّت دَامَتْ بَرَکَاتُهمُ الْعَالِیَه اوفرمائیل:) دا د **الله** پاک کرم دے چې پخپله یې راکوي او هم پخپله د هغه په لاره کښې لګولو باندې ثواب او د جنَّت وعدې هُم فرمائي. مونږ چې چا له څه ورکوو نو پته نه لګي چې زمونږ په ذهن کښې به څه څه وي؟ خو د **الله** پاک شان ته اوګورئ چې په

خپل شانِ کريمي سره ښه ډير [ثوابونه] عطا کوي. (ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت، 408/1)

سوال: په مرغو باندې د صدقې غوښه خوړل څنګه دي؟

جواب: بعضې خلق ټپوسانو او کارغانو ته د صدقې په نيت غوښه پورته اولي او په هغو يې خوري دا د غير مسلمو طريقه ده.(1) (ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت، 167/2)

سوال: قرضِ حسنه څه ته وئيلے شي؟

جواب: د قرضِ حسنه په باره کښې په عوامو کښې دا مشهوره ده چې قرضِ حسنه هغه وي کوم چې ورکړې او هير يې کړې، که قرضدار يې ورکول غواړي نو ور به يې کړي او که نه غواړي نو نه دې ورکوي، دا د قرضِ حسنه عوامي تعريف دے حالانکه هر قرض، قرضِ حسنه يعنې ښه قرض وي کوم چې مسلمان له د هغه د ښيګړې په نيت ورکړې او د سود نه پاک وي. (په دې موقع په مَدَني مذاکره کښې شريک مفتي صاحب اوفرمائيل:) د قرضِ حسنه يو تفسير د صدقاتِ واجبه نه علاوه د نفلي صدقو سره هم شوے دے (تفسیر کبیر، پ2، البقرۃ، تحت الآیۃ:245، 499/2) مثلاً نفلي صدقه کول، په خپل محارمو باندې لګول او د چا نفقه چې لازمه وي په هغوئي باندې لګول وغيره. د بعضې علماء په نزد هر هغه مال کوم چې د **الله** پاک په لاره کښې اولګولے شي هغې ته قرضِ حسنه وئيلے شي.

(کنز العمال، الجزء:2، 154/1، حدیث:4220)(ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت، 239/2)

سوال: که يو کَس د بَل کس مالي مدد کوي او د دې دواړو نه علاوه دريم کَس د دې نه خبر نه وي نو آيا دې ته پټه صدقه وئيلے شي يا اخستونکي ته د وئيلو بغير ورکړے شي نو پټه صدقه به ورته وئيلے شي لکه يو نابينا ته چې رقم ورکړے شي؟

جواب: واقعي دا يوه مسئله ده چې د پټ تعريف څه دے او څنګه ورکولو ته پټه [صدقه]

---

(1)...په ټپوسانو، کارغانو باندې د غوښې خوړلو په باره کښې د اعلىٰ حضرت رَحۡمَۃُ اللّٰہِ عَلَیۡه نه شوے سوال او جواب اوګورئ: **سوال:** اکثر ليدلے شوي دي چې خلق چيلے راوغواړي او هغه د هلک يا جينۍ په نوم باندې ذبح کړي او څه غوښه يې په ټپوسانو، کارغانو خوري او څه فقيرانو له ورکوي، دا عمل تر کومه حده پورې صحيح دے؟ **جواب:** مسکينانو له يې ورکړئ، په ټپوسانو، کارغانو باندې خوړل هيڅ معنیٰ نه لري، دا فاسقان دي، او د کارغانو دعوت رسمِ هنود دے. وَاللّٰہُ تَعَالٰی اَعۡلَم. (فتاویٰ رضویه، 590/20)

وئيلے شي؟ چې يو ته هم پته اونه لګي کيدے شي چې نفس دا نه خوښوي چې چا ته خو به يـې وائي مثلاً وائي به چې "زه د الياس په لاس کښې رقم ورکول غواړم" داسې خو به ما ته پته اولګي چې چا دوه لاکهه روپۍ راکړې دي. يا بَل چا ته به وائي چې بَل چا ته مه وايه چې زه به دومره دومره رقم ورکووم. د مثال په طور زما لاس ته يو لاکهه روپۍ تـحفةً راغلې نو هغه زه په خوا کښې [موجود] ګس له ورکړم او ورته اووايم چې دا فيضانِ مدينه کښې ورکړه او زما نوم مه اخله خو په دې حالت کښې چې يـې چا له ورکووم هغه به هم پته پاتې نشي. که داسې اووئيلے شي چې "دا رقم د فيضانِ مدينه په چنده بکس کښې واچوه يا د قافلو په مد کښې يـې جمع کړه" او هغه ته اونه وئيلے شي چې دا رقم د چا له طرفه دے نو هغه به دا ګڼي چې کيدے شي دا به چا ورکړے وي، په داسې قِسمه حکمتِ عملۍ سره هم رقم په پټه ورکولے شي. هسې خو په خاموشۍ سره پټپله هم په چنده بکس کښې رقم اچولے شي.

(د اميرِ اهلِسُنَّت دامت برکاتهم العاليه په خوا کښې ناست مفتي صاحب اوفرمائيل:) په پټه د صدقې ورکولو والا خبره د عرش په سوري کښې د ځائے موندلو والا حديث کښې شوې ده هغه داسې ده چې په ښي لاس باندې صدقه ورکړې نو ګڅ لاس ته پته اونه لګي چې هغه څه اولګول. د پټ عام طور معنیٰ هم دا وي چې بَل هيچا ته پته اونه لګي خو که څه داسې ضرورت پيښ شي چې وئيل ضروري وي او د دې نه بغير بَله هيڅ لاره نه وي، مثلاً رقم يو داسې ګس ته رسوَل دي کوم ته چې يـې دے پټپله نشي رسولے نو داسې ګس له دې ورکړې کوم يـې چې متعلقه ګس ته اورسوي او هغه ته دا اووائي چې هغه ته دا پته اونه لګي چې چا راکړے دے نو اُميد دے چې دا هم په پټه صدقه کښې راشي.

(امير اهلِسُنَّت دَامَتْ بَرَکَاتُهمُ الْعَالِيَه اوفرمائيل:) اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنِّيّات (يعني د اعمالو دار و مدار په نيتونو دے.) (بخاری، 1/5، حديث:1) ظاهره ده چې اودريږي او اعلان کوي چې زه دا يو لاکهه روپۍ وړاندې کووم او د هغه د رياکارۍ نيت نه وي نو دا هم جائز دي اګرچه دې اعلان ته به پټ نه وئيلے

کیږي خو په دې باندې د ثواب میلاویدو اُمید موجود دے. که اِعلان د دې د پاره کوي چې دے پخپله داسې ګس دے چې د ده په لیدلو به نورو خلقو ته ترغیب میلاو شي او هغوئي به هم څه نا څه رقم د **الله** پاک په لار کښې ورکړي او ځان ښودل یې مقصد نه وي نو بیا به هم ګناه نه وي بلکې هُم د ثواب اُمید به وي. (ملفوظاتِ امیر اهل سنت، 246/3)

سوال: لکه څنګه چې د اخلاص کیفیتونه د اَفرادو په لحاظ سره مختلف وي، آیا د صدقه وغیره پټه ساتلو په اعتبار سره به هُم دا کیفیات مختلف وي؟ لکه رقم ورکولو والا دا حیله جوړه کړي چې مخکښې دا رقم چا له هسې ورکړي او بیا یې د هغه نه واپس واخلي او د صدقې د پاره یې ورکړي او اووائي چې دا رقم ما له چا راکړے وو، هم دغه شان که داسې اوکړي چې چا له ورکول وي هغه نـمونځ کوي نو د هغه د پیزار په خوا کښې یې کیږدي یا د هغه د ښپو په خوا کښې یې کیږدي یا یې د هغه کور ته ورواچوي لکه څنګه چې به د بزرګانِ دین رَحِمَهُمُ اللهُ عَلَيْهِم اعمال وو.

جواب: په کتابونو کښې د بزرګانِ دِین رَحِمَهُمُ اللهُ عَلَيْهِم داسې اندازونه لیکلے شوي دي خو که نن سبا د چا د پیزار په خوا کښې څه کیږدې نو په سوچ کښې به پریوځي چې پته نه لګي دا څه دي؟ دغه شان که کور ته یې ورواچوې او هغه کور ته څوک میلمه راغلے وي نو هغه به ګڼي چې دا د میلمنو نه غورځیدلي دي او هغه به دا لُقطه اوګڼي. د بزرګانِ دِین رَحِمَهُمُ اللهُ عَلَيْهِم په باره کښې چې څه لیکلے شوي دي چې هغه خلقو به کور ته وراچول نو دا کیدے شي چې هغوئي به د دې سره څه چیټئ هم لیکله، د دې سره سره چا نابینا له هم صدقه ورکولے شي. که څوک یې فیضان مدینه له ورکول غواړي نو دلته په موجودو مختلفو د چندې په بکسونو کښې یې هم اچولے شي. ظاهره ده که په خاموشۍ سره رقم واچوي نو چا ته څه پته ده چې د لسو نوټ یې اچولے دے که د زرو (1000)، نو داسې پټ په پټه رقم ورکولے شي. خو عموماً داسې نه کیږي کم از کم د چا په لاس به رقم ورکوي د پاره د دې چې هغه ته معلومه شي چې دا رقم فلانکي صیب راکړے دے. واقعي ده چې رِیاکاري او ځان ښودل داسې په رَګ رَګ

کښې ننوتې دي چې تر څو چا ته پته اونه لګي مزه نه ورکوي. **الله** پاک دې مونږ ټولو ته اِخلاص رانصيب کړي. اٰمِين بِجَاهِ خَاتَمِ النَّبِيّٖن صلَّی اللہ علیہ واٰلہٖ وسلَّم (ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت، 248/3)

سوال: نفلي صدقه چا له ورکول پکار ده؟

جواب: چا غريب رشته دار له يې ورکړئ. که چا سيّد صاحب له يې ورکول غواړئ نو هغوئي له يې هم ورکولے شئ، ځکه چې نفلي صدقه هغوئي له ورکولے شي. (فتاویٰ رضویه، 309/10) چې چا له صدقه ورکوئ نو هغوئي ته دا وئيل ضروري نه دي چې دا صدقه يا خيرات دے، ځکه چې کيدے شي په هغوئي بده اونه لګي. تاسو که اوغواړئ نو د دعوتِ اِسلامي په صدقه بکس يا د لنګرِ رضويه په بکس کښې هم نفلي صدقه اچولے شئ، ځکه چې مونږ ته ټول کال د دې ضرورت وي او په رَمَضَانُ الْمُبَارَك کښې خو د پيشمنې او روژه ماتې په مد کښې کروړونه روپئ لګي. دا خبره ياده ساتئ چې په صدقه بکس يا لنګر رضويه کښې د زکوٰة پيسې مه ورکوئ، ګنې نو ستاسو زکوٰة به ضائع شي. د خپل جيب د خرچې نه حلال او صفا مال په نفلي صدقه کښې ورکوئ، د **الله** پاک په لاره کښې ورکولو سره مال زياتيږي، کميږي نه. که اوغواړئ نو د خپل آمدن يو فيصد هم د نفلي صدقې د پاره مقرره کړئ، که **الله** پاک توفيق درکړي نو فيصد زيات کړئ چې څومره شات زيات اچوئ هغه همره به خوږيږي. اِسلامي خوئيندو له هم پکار دي چې د خپل جيب د خرچې نه څه حصه مقرره کړي او نفلي صدقه ورکوي، د دې د پاره په کور کښې صدقه بکس هم کيښودے شي. (ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت، 401/3)

سوال: صدقه کول او خلقو ته يې وئيل څنګه دي؟ (1)

جواب: بزرګانِ دين رحمۃُ اللہِ علیہم به صدقه په پټه ورکوله د پاره د دې چې چا ته پته اونه لګي، بلکې بعضې وخت به چې چا له صدقه ورکولے شوه هغه ته به هم پته نه وه چې ما له چا

(1)...دا سُوال د شعبه ملفوظاتِ اميرِ اهلسنّت له خوا جوړ کړے شوے دے او جواب اميرِ اهلِ سنّت دامت برکاتہم العالیہ عطا کړے دے.

صدقه راکړې ده. د حضرت اِمام زَینُ العابدین رضی اللہ عنہ د وصال نه پس دا معلومه شوه چې هغوئي به د فلانکي فلانکي کور خرچه کوله او راشن به یې ورکولو، هغه کور والؤ ته به هم پته نه وه چې په هغوئي باندې سخاوت کولو والا بَل څوک نه، بلکې هُم هغوئي رضی اللہ عنہ وو. (ابن‌عساکر، 383/41) دغه شان په ''اِحیاءُ العلوم'' کښې د نورو بزرګانو رحمۃُ اللہ علیہم واقعات هم دي کومو به چې زکوٰة او خیرات په پټه د غریبانانو کورونو ته رسولو یعني د هغوئي په کورونو کښې به یې اچولو. (احیاء العلوم، 290/1 احیاء العلوم (مترجم)، 656/1) نن سبا خو حال دا دے چې نیکي کمه کوي او نغارې زیاتې وهي، نیکي وړه وړه وي خو هغه د ډیرې لوئي نیکۍ په طور باندې بیانوي، بلکې داسې خلق هم وي چې نیکي هم نه کوي، خو بغیر د نیکۍ نه هم ځان ښائي.

(ملفوظاتِ امیرِ اهل سنت، 572/3)

سوال: نن سبا چې په کورونو کښې د صدقې او خیرات په نوم باندې کوم چیلي یا غویان وغیره حلالیږي د هغې غوښه په کور کښې استعمالولے شي که نه؟ یا دا به صرف غریب له ورکوي؟

جواب: دا عام طور نفلي صدقې وي چې ماشوم بیمار شي نو د هغه صدقه ویستلے کیږي، دا ښه او نیک کار دے. د دې غوښه که چرې په غریبانانو باندې تقسیم کړے شي نو ښه ده، خو که په مالدارو باندې یې اوخوړله یا یې پخپله اوخوړله نو بیا هم ګناه نه ده. عام طور صدقه هم هغې ته وئیلے شي کومه چې غریبانانو له ورکړے شي. خو که واجب صدقه وي نو هغه صرف د غریبانانو د پاره ده. (بحر الرائق، 427/2) (ملفوظاتِ امیرِ اهل سنت، 217/3)

سوال: آیا مِسکین ته صدقه رسولو باندې هم اجر دے؟ (1)

جواب: آؤ جي! د خوږ مصطفٰے کریم صلّی اللہ علیہ واٰلہٖ وسلّم فرمان مبارک دے: بے شکه **الله** پاک به د

---

(1)...دا سُوال د شعبه ملفوظاتِ امیرِ اهلسنّت له خوا جوړ کړے شوے دے او جواب امیرِ اهلِ سنّت دامت برکاتہم العالیہ عطا کړے دے.

ډوډۍ د یوې نمرۍ یا د یوې کجورې یا د دې په مثل کوم مسکین ته د فائده رسوونکې څیز په وجه درې کسان جنّت ته داخلوي: ﴿1﴾ هغه کس چا چې د صدقې کولو حکم اوکړو ﴿2﴾ ښځه کومې چې دا نمرۍ تیاره کړه ﴿3﴾ هغه خادم چا چې دا صدقه مسکین ته اورسوله. ټول صفات **الله** پاک لره دي چې زمونږه خادمان هم نه محرومه کوي. (معجم اوسط،89/4،حدیث:5309) په یو بَل حدیثِ پاک کښې دي: صدقه اګر که د اویاؤ [70] زرو لاسونو نه تیره شي نو بیا به هم د آخري کس اجر د وړومبي صدقه کوونکي د اجر په شان وي. (مکارم الاخلاق للطبرانی،ص355،حدیث:116)(ملفوظاتِ امیرِاهلِسنت،388/6)

سوال: آیا د مور پلار او نورو وفات شوو په نوم باندې کپړې یا لوښي خیرات کولے شي؟

جواب: کپړې او لوښي خیرات کولے شي. (فتاوىٰ رضویه،597/9) البته هُم دا [څیز] خیرات کول دې فرض یا واجب نه ګڼي. (ملفوظاتِ امیرِ اهلِ سنت، 187/8)

سوال: آیا پلار خپلو بچو له صدقه ورکولے شي؟

جواب: پلار خپلو بچو له زکوٰة او فطره [یعنې سرسایه] نشي ورکولے، (ردالمحتار،344/3) البته تحفه او انعام ورکولے شي. (ملفوظاتِ امیرِ اهلِ سنت، 236/7)

سوال: آیا زه د خپل بچي د عقیقې کولو په ځائے د هغه څاروي قیمت یو فلاحي [یعنې د خیر ښیګړې] تنظیم له ورکولے شم؟

جواب: که د دې اجازت میلاو شو نو بیا به وائي چې د قربانۍ په بدله کښې د قربانۍ څاروے یا د هغې رقم چا غریب له ورکړو، د حج کولو په ځائے چا له پیسې ورکړو، بیا جوماتونه هم مه جوړوۍ غریبانانو له یې ورکوۍ. داسې نه ده، شریعت چې کومه طریقه ښودلې ده هم هغه به کول وي. چیلے خو به په لس پینځلس زره روپۍ نن سبا کیږي په دې باندې به د غریبانانو څه اوشي، په کور کښې چې کوم د ډیکوریشن څیزونه وي هغه او درې څلور صوفې خرڅې کړۍ او غریبانانو له یې ورکړۍ، په کور کښې لس کمرې دي نو د یوې،

نیمې حساب اولګوئ او غریبانانو ته یې حواله کړئ د پاره د دې چې د غریبانانو خو پرې خه اوشي. بهر حال که عقیقه کول وي نو په دې کښې به د قربانۍ د څاروي د شرطونو مطابق څاروے ذبح کول وي، هله به دا مستحب ادا کیږي. عقیقه مستحب ده، که چا اونکړه نو ګناه نشته. (بهارِ شریعت، 357355/3 ملتقطاً) (ملفوظاتِ امیر اهل سنت، 16/7)

سوال: آیا د وفات شوو انسانانو د طرف نه هم صدقه کیدے شي؟

جواب: آؤ جي! د وفات شوو کسانو له طرفه هم صدقه ورکولے شي دا به د هغوئي د پاره ایصالِ ثواب وي لکه د والد صاحب، نیکه وغیره د ایصالِ ثواب د پاره مو صدقه ورکړه یا په بارګاهِ رسالت کښې مو د نذرانې د پاره د غریبانانو مدد اوکړو چې دا مدد زه [د الله د پاره] د سرکارِ عالي وقار صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د نوم کووم یا یې د غوثِ پاک رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه د نوم کووم. او داسې ایصالِ ثواب کول جائز دے. (ملفوظاتِ امیر اهل سنت، 205/6)